

MEMÒRIA GENERAL

De l'Avantprojecte de Llei de modificació del llibre quart del Codi civil de Catalunya per tal de garantir la igualtat de drets i la no discriminació de les persones amb discapacitat sensorial

L'article 36 de la Llei 13/2008, del 5 de novembre, de la Presidència de la Generalitat i del Govern, estableix que la tramitació d'un projecte de Llei requereix l'acord previ del Govern sobre l'oportunitat de la iniciativa i s'inicia a proposta del departament o els departaments interessats, als quals correspon d'elaborar l'Avantprojecte de Llei que ha d'anar acompanyat amb una memòria general i una memòria d'avaluació de l'impacte de les mesures proposades.

La memòria general ha de contenir l'adequació de la norma als fins que es persegueixen; el marc normatiu en què s'insereix; la relació de les disposicions afectades per l'Avantprojecte de Llei i la taula de vigències i derogacions resultants; la competència de la Generalitat sobre la matèria i la relació motivada de les persones i les entitats a les quals s'ha d'atorgar el tràmit d'audiència o la procedència de sotmetre l'expedient a informació pública.

1. Objectiu de l'Avantprojecte de Llei

L'objectiu principal de l'Avantprojecte de Llei és situar les persones amb discapacitat sensorial en igualtat de condicions respecte de les altres persones pel que fa a l'exercici efectiu dels seus drets a l'hora d'atorgar testament davant del notari i de poder intervenir en qualitat de testimoni en l'acte d'atorgament del testament per una altra persona.

Les persones amb discapacitat sensorial són aquelles que pateixen o bé una disfunció, una discapacitat o bé un hàndicap visual, auditiu o verbal que limita les seves facultats de comunicació expressiva i receptiva, i per tal de subvenir les seves necessitats específiques és convenient adoptar les mesures oportunes per aconseguir la igualtat de tracte o d'oportunitats en l'exercici dels seus drets i deures com a ciutadans.

Aquesta llei té per objecte, en primer lloc, suprimir les expressions recollides en el Codi civil que identifiquen les persones com a sordes, cegues o mudes, perquè la desaparició d'aquestes expressions pot contribuir a eliminar l'estigmatització que deriva d'aquesta discapacitat, que, com és obvi, és susceptible d'una ampla gradació i classificació segons els casos. I, en segon lloc, la llei té per objecte eliminar les restriccions que el Codi estableix a les persones amb discapacitat sensorial a l'hora de realitzar actes de naturalesa successòria i situar-les en el mateix pla d'igualtat que el que correspon a les persones que no tenen discapacitats sensorials quan volen atorgar testament i ordenar les últimes voluntats, o bé quan intervenen com a testimonis en l'atorgament d'un testament aliè.

La malaltia o la disfunció de caràcter físic no és, per ella mateixa, un criteri per determinar si una persona és capaç o no per atorgar un testament o per intervenir en qualitat de testimoni en l'acte de l'atorgament de testament per una altra persona. Com es pot veure, la llei elimina el criteri restrictiu que suposava la pertinença al col·lectiu de persones amb discapacitat sensorial i deixa que sigui el notari qui, en cada cas i en funció de les circumstàncies personals de l'atorgant, valori quina és la seva capacitat de comprensió i les seves habilitats comunicatives, tingui o no discapacitat sensorial, de conformitat amb el que estableixen les disposicions del Codi civil i, de forma supletòria, de la legislació notarial.

Aquesta llei implementa la Convenció de les Nacions Unides sobre els drets de les persones amb discapacitat, feta a Nova York el 13 de desembre de 2006, que forma part, a tots els efectes, del nostre ordenament jurídic des del dia 3 de maig de 2008, així com la Carta de Drets Fonamentals de la Unió Europea. El text de la Convenció recull expressament a la lletra e) del preàmbul que "la discapacitat és un concepte que evoluciona i que resulta de la integració entre les persones amb deficiències i les barreres degudes a l'actitud i a l'entorn que impedeixen llur participació plena i efectiva a la societat, en igualtat de condicions amb els altres" i, dins de l'àmbit de la Unió Europea, la Carta dels drets Fonamentals de la Unió Europea estableix, a l'article 21, el principi de no discriminació per raó de discapacitat i, a l'article 26, inclou el principi d'integració de les persones amb discapacitat. Així mateix, la Comissió Europea va aprovar el document que estableix l'Estratègia Europea sobre Discapacitat 2010-2020 que té com a objectiu fer possible que les persones amb discapacitat puguin gaudir de tots els seus drets, així com beneficiar-se de la seva participació en la societat. En la

línia d'aquests precedents, aquesta llei pretén que les persones amb discapacitat sensorial no pateixin cap discriminació per raó de la seva discapacitat sensorial en l'exercici dels drets i llibertats que els corresponen com a ciutadans en l'àmbit del dret civil de Catalunya.

Amb aquesta iniciativa, el Govern dona compliment a la Resolució 683/XI, de 25 de maig de 2017, del Parlament de Catalunya, sobre la igualtat de drets i la no discriminació de les persones amb discapacitat sensorial, mitjançant la qual el Parlament va instar el Govern a estudiar i presentar la modificació del Codi civil de Catalunya per a fer efectiu el dret de no discriminació de les persones amb discapacitat sensorial en matèria testamentària.

Per aconseguir aquest objectiu, es modifica l'actual redacció de diversos articles del llibre quart del Codi civil de Catalunya, amb la finalitat d'eliminar qualsevol tracte discriminatori de les persones amb discapacitat sensorial en matèria testamentària.

En síntesi, els objectius principals de la iniciativa són els següents:

- Garantir la igualtat efectiva de les persones amb discapacitat sensorial en matèria testamentària i;
- Evitar l'estigmatització d'aquest col·lectiu a través del llenguatge jurídic.

2. Justificació de la necessitat de la disposició legal i de l'adequació d'aquesta disposició legal als fins que es persegueixen

Des del punt de vista de l'instrument d'intervenció, aquest ha de ser normatiu i, concretament, atesa la necessitat de regular aquesta qüestió, cal que es tracti d'una norma amb rang de llei perquè implica la modificació del llibre quart del Codi civil de Catalunya, relatiu a les successions, que va ser aprovat per la Llei 10/2008, de 10 de juliol.

D'acord amb això, s'ha valorat que la millor alternativa és la reguladora, consistent en redactar un avantprojecte de llei que modifiqui el llibre quart del Codi civil de Catalunya.

La iniciativa és necessària perquè l'actual tractament normatiu no empara tots els ciutadans per igual, en la mesura que la regulació del Codi civil de Catalunya estableix

restriccions a les persones amb discapacitat sensorial a l'hora de realitzar actes de naturalesa successòria com atorgar testament, ordenar les últimes voluntats, o bé quan intervenen com a testimonis en l'atorgament d'un testament aliè.

Així doncs, es tracta que en l'àmbit del dret civil una persona amb discapacitat sensorial sigui tractada igual que qualsevol altra persona que no tingui la capacitat modificada judicialment, car el fet de patir una malaltia o tenir una patologia determinada no té, per ella mateixa, per què constituir una limitació a l'hora de realitzar determinats actes amb eficàcia jurídica, com és –en l'àmbit d'aquesta llei– el fet d'atorgar testament davant de notari o el d'intervenir en qualitat de testimoni en el testament que atorga una altra persona.

Resulta primordial que la regulació tingui per finalitat situar les persones amb discapacitat sensorial en igualtat de condicions respecte de les altres persones pel que fa a l'exercici efectiu dels seus drets.

Els quatre articles que integren l'avantprojecte de llei de modificació del llibre quart del Codi civil de Catalunya per tal de garantir la igualtat de drets i la no discriminació de les persones amb discapacitat sensorial són disposicions de dret civil que modifiquen el contingut del Codi civil de Catalunya, la qual cosa fa necessari que aquesta nova regulació s'integri al llibre quart del Codi civil de Catalunya per aconseguir una regulació unitària que garanteixi la seguretat jurídica.

3. Marc normatiu en què s'insereix l'Avantprojecte de llei

- Llei 10/2008, de 10 de juliol, del llibre quart del Codi civil de Catalunya

La introducció de les disposicions esmentades comporta la modificació del llibre quart del Codi civil de Catalunya i, en general, suposa:

- Promoure la igualtat de drets i eliminar regulacions discriminatòries que afecten les persones amb discapacitat sensorial a l'hora d'atorgar un testament i de poder intervenir en qualitat de testimoni en l'acte d'atorgament del testament per una altra persona.

- Suprimir expressions recollides en el Codi civil que identifiquen les persones com sordes, cegues o mudes, perquè la desaparició d'aquestes expressions contribueix a eliminar l'estigmatització que deriva d'aquesta discapacitat.

4. Competència de la Generalitat per regular la matèria

La Generalitat de Catalunya té competència exclusiva en matèria de dret civil de conformitat amb el que estableix l'article 129 de l'Estatut d'autonomia de Catalunya.

Aquesta competència implica, d'acord amb el que estableix l'article 110 del mateix Estatut d'autonomia, que el dret català, en matèria de les competències exclusives de la Generalitat, és el dret aplicable en el seu territori amb preferència sobre qualsevol altre.

Així doncs, l'Avantprojecte de llei de modificació del llibre quart del Codi civil de Catalunya per tal de garantir la igualtat de drets i la no discriminació de les persones amb discapacitat sensorial, desenvolupa les previsions recollides a l'Estatut.

D'altra banda, la competència es fonamenta en els "drets històrics", d'acord amb l'article 5 de l'Estatut d'autonomia quan estableix que: "L'autogovern de Catalunya es fonamenta també en els drets històrics del poble català, en les seves institucions seculares i en la tradició jurídica catalana, que aquest Estatut incorpora i actualitza a l'empara de l'article 2, la disposició transitòria segona i altres preceptes de la Constitució, dels quals deriva la posició singular de la Generalitat en relació amb el dret civil, la llengua, la cultura, la projecció d'aquestes en l'àmbit educatiu, el sistema institucional en què s'organitza la Generalitat."

En conseqüència, aquest precepte i la disposició transitòria segona de la Constitució fonamenten la competència exclusiva de la Generalitat de Catalunya en matèria de dret civil, amb les excepcions estrictes a la competència de l'Estat.

5. Relació de les disposicions afectades per l'Avantprojecte de Llei i la taula de vigències i derogacions resultants

L'article 36.3 a) de la Llei 13/2008, del 5 de novembre, de la Presidència de la Generalitat i del Govern, estableix que la tramitació d'un projecte de Llei requereix la relació de les disposicions afectades per l'Avantprojecte de Llei i la taula de vigències i derogacions resultants.

L'Avantprojecte de Llei de modificació del llibre quart del Codi civil de Catalunya per tal de garantir la igualtat de drets i la no discriminació de les persones amb discapacitat sensorial no deroga cap disposició i tampoc està relacionat directament amb altres iniciatives legislatives en tramitació.

Les disposicions del llibre quart del Codi civil de Catalunya que resten afectades són les següents:

- Es modifica l'article 421-8.
- Es modifica l'article 421-10, apartat segon.
- Es modifica l'article 421-11, apartat segon.
- Es modifica l'article 421-14, apartat cinquè.

6. Procediment de consulta ciutadana prèvia

La Llei estatal 39/2015, de l'1 d'octubre, del procediment comú de les administracions públiques, regula a l'article 133 la participació dels ciutadans en el procediment d'elaboració de normes amb rang de Llei i reglaments i preveu com a novetat la consulta pública amb caràcter previ a l'elaboració i la redacció d'una disposició normativa.

D'acord amb l'article 133, *in fine*, de la Llei 39/2015, de l'1 d'octubre, del procediment administratiu comú de les administracions públiques, l'Administració pot prescindir del tràmit de consulta pública prèvia si es donen les circumstàncies que s'especifiquen en el precepte esmentat, circumstàncies que concorren totes elles en la iniciativa objecte de la present Memòria. L'Avantprojecte de Llei no té un impacte significatiu en l'activitat econòmica, ja que no imposa cap càrrega de tipus econòmic als subjectes destinataris; tampoc no els imposa obligacions rellevants sinó que, ben al contrari, suprimeix traves per dur a terme determinats actes de naturalesa successòria que resultaven

discriminatòries envers el col·lectiu de persones amb discapacitats sensorials; i, finalment, no constitueix una regulació completa de la matèria, sinó que se circumscriu a operar les modificacions puntuals necessàries, dins del Codi civil de Catalunya, per tal de fer efectiu el dret de no discriminació de les persones amb discapacitat sensorial.

Així mateix, no es considera procedent efectuar el tràmit de consulta pública prèvia sobre l'oportunitat i necessitat d'aquest Avantprojecte de Llei, atès que el seu objectiu és posar fi a la discriminació que les persones amb discapacitat sensorial pateixen a l'hora de realitzar actes de naturalesa successòria i, així, situar-les en el mateix pla d'igualtat que correspon a les persones que no tenen discapacitats sensorials.

D'altra banda, i tal com s'ha avançat, amb aquesta iniciativa es dona resposta a la Resolució 683/XI, de 25 de maig de 2017, del Parlament de Catalunya, que insta el Govern a estudiar i presentar la modificació del Codi civil de Catalunya per a fer efectiu el dret de no discriminació de les persones amb discapacitat sensorial en matèria testamentària.

7. Participació de la Comissió de Codificació de Catalunya en l'elaboració del projecte normatiu

La Comissió de Codificació de Catalunya (Decret 393/2015, de 27 de setembre) té competències en matèria d'elaboració de propostes de revisió, actualització i desenvolupament del dret privat de Catalunya, en especial del dret civil i en matèria d'assessorament amb la finalitat de repercutir positivament en la qualitat de les iniciatives normatives que s'impulsin.

Per aquest motiu, se li donarà trasllat de la proposta normativa als efectes que emeti la valoració corresponent.

8. Relació motivada de les persones i les entitats a les quals s'ha d'atorgar el tràmit d'audiència

L'article 36.3 a) de la Llei 13/2008, del 5 de novembre, de la Presidència de la Generalitat i del Govern, disposa que quan els projectes de Llei que afecten els drets o

els interessos legítims dels ciutadans i d'entitats s'han de sotmetre al tràmit d'audiència de les persones interessades i s'ha de valorar la procedència de sotmetre l'expedient a informació pública.

Així mateix, estableix que l'audiència es fa directament a les persones físiques o mitjançant les entitats reconegudes per llei que els agrupen o els representen, si les finalitats d'aquestes tenen una relació directa amb l'objecte de l'Avantprojecte de llei.

L'aprovació de l'Avantprojecte de llei de modificació del llibre quart del Codi civil de Catalunya per tal de garantir la igualtat de drets i la no discriminació de les persones amb discapacitat sensorial no restringeix els seus drets o interessos legítims sinó que els atorga nous drets que poden exercir en benefici seu.

Tanmateix, cal destacar que la norma pot afectar, de forma especial, els notaris, en la mesura que preveu que siguin els qui, en cada cas i en funció de les circumstàncies personals de l'atorgant, valorin quina és la seva capacitat de comprensió i les seves habilitats comunicatives, tingui o no discapacitat sensorial, de conformitat amb el que estableixen les disposicions del Codi civil.

En conseqüència, es preveu donar audiència als notaris per mitjà del Col·legi de Notaris de Catalunya.

9. Procedència, si escau, de sotmetre l'expedient a informació pública

L'article 36.4 de la Llei 13/2008, del 5 de novembre, de la Presidència de la Generalitat i del Govern, estableix que els avantprojectes de llei es poden sotmetre a informació pública per un termini no inferior a quinze dies.

Es considera procedent sotmetre l'expedient a informació pública perquè puguin fer les al·legacions que considerin oportunes totes les persones físiques que puguin tenir un interès legítim i també qualsevol persona jurídica que pugui estar interessada a fer aportacions.

10. Documents

- a) Text de l'Avantprojecte de llei de modificació del llibre quart del Codi civil de Catalunya per tal de garantir la igualtat de drets i la no discriminació de les persones amb discapacitat sensorial.
- b) Memòria d'avaluació de l'impacte de les mesures proposades.

CPISR-1 C
XAVIER
BERNADÍ GIL

Signat digitalment
per CPISR-1 C
XAVIER BERNADÍ
GIL
Data: 2017.07.28
12:46:54 +02'00'

Xavier Bernadí Gil
Director General de Dret i d'Entitats Jurídiques

Barcelona, 28 de juliol de 2017